

Casal d'Avis

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça Roc García, s/n
Alçada: 327

Coordenades:

Latitud: 41.86323
Longitud: 1.87713
UTM Est (X): 406807
UTM Nord (Y): 4635200

Classificació

Número de fitxa: 08018 - 265
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Noucentisme
Segle: XX
Any: 1927
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 76 (edificis especialment protegits). Núm. 18: Casa Llar d'Avis.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Número inventari: IPA 16258
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Balsareny
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana

Descripció

Edifici d'estil noucentista construït el 1927 com a escoles nacionals i que en l'actualitat s'ha adaptat per al casal d'avis. Consta d'un cos de planta rectangular, de planta baixa, amb façanes originàriament als quatre vents, tot i que recentment s'hi ha adossat a la part posterior una construcció dependent del Casal Verge de Montserrat.

La façana principal, que dona a la Plaça Roc García, presenta una composició de línia clàssica que es caracteritza per dos frontons bessons de perfils molt angulosos, cadascun amb un finestral de forma semicircular tripartit mitjançant pilarets. Cada frontó genera un petit espai a manera de mansarda al nivell de les golfes, i a la planta baixa queda associat a un mòdul de tres finestrals. A l'interior aquests dos àmbits es corresponien amb l'aula dels nens i la de les nenes.

A la planta baixa les finestres són rematades amb punt rodó. Queden flanquejades per sengles portals d'una alçada considerable a banda i banda. Sobre un parament pintat de color crema totes les obertures queden ressaltades per trencaigües i emmarcaments motllurats d'un coloració més forta, i conserven les fusteries originàries. La cornisa que separa els dos nivells, i també el ràfec, queden ben ressaltats per unes motllures de color gris, mentre que la part baixa de la façana és revestida amb un aplacat que imita petits carreus encoixinats. Als extrems, unes motllures en forma de pilars delimiten la façana, que en una intervenció més recent s'ha allargat cap a l'esquerra seguint una pauta arquitectònica similar. A les façanes laterals trobem més finestrals de la mateixa tipologia, però queden pràcticament eclipsats per les construccions adjacents.

Observacions:

Altres denominacions: Antigues escoles, Club d'Avis

Història

La primera escola coneguda a Balsareny és de l'any 1748. Era municipal i es trobava als baixos de la Casa de la Vila. Posteriorment va tenir altres ubicacions. Des de principis del segle XIX hi havia també una escola parroquial ubicada als baixos de la Rectoria que posteriorment també es traslladà diverses vegades.

Així mateix, des de 1859 s'havien establert a Balsareny les Germanes Dominiques de l'Anunciata. Primer s'instal·laren a la casa coneguda popularment com ca les Monges (al carrer de Baix, 24). Tan sols feia tres anys que aquesta congregació dedicada a l'ensenyament de nenes i impulsada pel pare Francesc Coll s'havia fundat. El 1905 es van traslladar a un nou edifici, propi i més ampli, a la plaça de Ricard Viñas, també coneguda a partir d'aleshores com a Plaça de les Monges. També cal destacar el Centre Instructiu i Recreatiu, escola popularment coneguda com el Casino, que va iniciar-se el 1912 amb un tipus d'ensenyament modern i laic en la línia del pedagog Ferrer i Guàrdia, i fent algunes classes en català. Fou clausurada el 1923 durant la dictadura de Primo de Rivera.

L'edifici objecte d'aquesta fitxa fou construït el 1927 com a escoles nacionals. Era un moment en què, sota la influència de l'impuls de renovació pedagògica de la recentment creada Mancomunitat de Catalunya, es van construir un bon nombre de col·legis públics, molts d'ells caracteritzats per una arquitectura d'estil noucentista molt pròpia d'aquests anys. Antigament en aquest terreny hi havia l'era de cal Sala i, en part, el corral de cal Martí. Aleshores l'alcalde era Gregori Casaldàliga, i a la inauguració hi van assistir el capità

general de Catalunya i el general Milans del Bosch, governador civil. L'edifici estava concebut amb espais diferenciats per a nens i nenes. Això no obstant, el centre va adoptar també una línia pedagògica moderna, amb mestres d'inspiració republicana com Eloi Regné i Ricard Buixó, que aplicaven una pedagogia activa i socialment renovadora d'acord amb les normes de la Institución Libre de Enseñanza. En acabar la guerra, Regné, que era membre de la CNT i havia estat comissari polític, va haver d'exiliar-se. Buixó es va quedar i fou empresonat i represaliat.

Tant l'escola nacional com la parroquial van tancar el 1974. Aquest any totes les escoles de Balsareny es van unificar en el Col·legi Públic Guillem de Balsareny. Cal remarcar que l'any 1975 aquest centre va ser el primer col·legi públic de tota la comarca on es va iniciar una educació bilingüe en català i castellà (Serra; Carreté, 2005: 118). Pocs anys després, el 1979, en aquest edifici s'hi va establir el Casal de la Gent Gran o Club d'Avis, que fou impulsat entre d'altres per Salvador Sánchez i Josep Riera. En té cura una associació anomenada Els Ametllers i, entre moltes d'altres activitats, tenen una coral.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 31, 85, 131.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 160.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 115-118.

